

Biblické studium: JEŽÍŠ A SAMAŘANKA

Jan 4:1-42

1 Když se Pán dověděl, že farizeové uslyšeli, jak on získává a křtí více učedníků než Jan

2 ač Ježíš sám nekřtil, nýbrž jeho učedníci

3 opustil Judsko a odešel opět do Galileje.

4 Musel však projít Samařskem.

5 Na té cestě přišel k samařskému městu jménem Sychar, v blízkosti pole, jež dal Jákob svému synu Josefovi;

6 tam byla Jákobova studna. Ježíš, unaven cestou, usedl u té studny. Bylo kolem poledne.

7 Tu přichází samařská žena, aby načerpala vody. Ježíš jí řekne: „Dej mi napít!“ –

8 Jeho učedníci odešli předtím do města, aby nakoupili něco k jídlu.

9 Samařská žena mu odpoví: „Jak ty jako Žid můžeš chtít ode mne, Samařanky, abych ti dala napít?“ Židé se totiž se Samařany nestýkají.

10 Ježíš jí odpověděl: „Kdybys znala, co dává Bůh, a věděla, kdo ti říká, abys mu dala napít, požádala bys ty jeho, a on by ti dal vodu živou.“

11 Žena mu řekla: „Pane, ani vědro nemáš a studna je hluboká; kde tedy vezmeš tu živou vodu?“

12 Jsi snad větší než náš praotec Jákob, který nám tuto studnu dal? Sám z ní pil, stejně jako jeho synové i jeho stáda.“

13 Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo pije tuto vodu, bude mít opět žízeň.

14 Kdo by se však napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky. Voda, kterou mu dám, stane se v něm pramenem, vyvěrajícím k životu věčnému.“

15 Ta žena mu řekla: „Pane, dej mi té vody, abych už nežíznila a nemusela už sem chodit pro vodu.“

16 Ježíš jí řekl: „Jdi, zavolej svého muže a přijď sem!“

17 Žena mu odpověděla: „Nemám muže.“ Nato jí řekl Ježíš: „Správně jsi odpověděla, že nemáš muže.

18 Vždyť jsi měla pět mužů, a ten, kterého máš nyní, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu.“

19 Žena mu řekla: „Pane, vidím, že jsi prorok.

20 Naši předkové uctívali Boha na této hoře, ale vy říkáte, že místo, na němž má být Bůh uctíván, je v Jeruzalémě!“

21 Ježíš jí odpoví: „Věř mi, ženo, že přichází hodina, kdy nebudete ctít Otce ani na této hoře ani v Jeruzalémě.

22 Vy uctíváte, co neznáte; my uctíváme, co známe, neboť spása je ze Židů.

23 Ale přichází hodina, ano, již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctili.

24 Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě.“

25 Žena mu řekla: „Vím, že přichází Mesiáš, zvaný Kristus. Ten až přijde, oznámí nám všechno.“

26 Ježíš jí řekl: „Já jsem to – ten, který k tobě mluví.“

27 Vtom přišli jeho učedníci a divili se, že rozmlouvá s ženou. Nikdo však neřekl „nač se ptáš?“ nebo „proč s ní mluvíš?“

28 Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem:

29 „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem dělala. Není to snad Mesiáš?“

30 Vyšli tedy z města a šli k němu.

31 Mezitím ho prosili jeho učedníci: „Mistře, pojez něco!“

32 On jim řekl: „Já mám k nasycení pokrm, který vy neznáte.“

33 Učedníci si mezi sebou říkali: „Přinesl mu snad někdo něco k jídlu?“

34 Ježíš jim řekl: „Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, který mě poslal, a dokonal jeho dílo.

35 Neříkáte snad: Ještě čtyři měsíce a budou žně? Hle, pravím vám, pozvedněte zraky a pohleďte na pole, že již zbělela ke žni.

36 Již přijímá odměnu ten, kdo žne, a shromažďuje úrodu k věčnému

životu, aby se společně radovali rozsévač i žnec.

37 Přitom je pravdivé rčení, že jeden rozsévá a druhý žne.

38 Já jsem vás poslal, abyste žali tam, kde jste nepracovali. Jiní pracovali a vy v jejich práci pokračujete.“

39 Mnoho Samařanů z onoho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy, která svědčila: „Všecko mi řekl, co jsem dělala.“

40 Když k němu ti Samařané přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. I zůstal tam dva dny.

41 A ještě mnohem víc jich uvěřilo pro jeho slovo.

42 Oné ženě pak říkali: „Teď už věříme ne pro to, cos nám ty o něm řekla; sami jsme ho slyšeli a víme, že toto je opravdu Spasitel světa.“

Postoj poutníka:

Žena nebyla ztracená o nic víc než všechny ostatní ženy a muži. Kristus nedělá rozdíl a se ženou hovoří z pozice žíznavého poutníka, judského vetřelce a náhodného kolemjdoucího. To je pozice, kterou Bible nazývá „*způsob služebníka*“. Tento způsob na sebe Kristus vzal, nesoudil, ale „*přišel a hledal, aby spasil, co zahynulo*“. Rozhovor se Samařankou je toho příkladem. Díky tomuto jeho postoji byl rozhovor vůbec možný. Bez něj by možná ani nezačal a rozhodně by nedospěl k tak slavnému závěru: „*Mnoho Samařanů z onoho města v něho uvěřilo pro slovo té ženy ... a ještě mnohem víc jich uvěřilo pro jeho slovo*“ (J 4,39+41). Klíčem k němu je linka, s jakou Kristus rozhovor vede.

V bodech:

1. snížil se 2. vcítil se 3. bavil se ne o sobě, ale o ní 4. dělal jí chutě na lepší věci 5. ukázal na Boha	6. počkal, až sama požádá 7. řekl jí pravdu o mužích 8. při tom ji nezranil, ale 2x pochválil 9. odpovídal na její otázky 10. pozval jí ke Kristu

Členění J 4,1-30

1. Ježíš vyklízí pole a odchází do Galileje (v1-3)

2. Ježíš nekřtil (v2)

3. Dialog ženy s Ježíšem (v7-26):

a. postoj žíznavého poutníka, který prosí o vodu (v7)

- b. překvapená Samařanka, se kterou mluví neznámý muž a Žid (v9)
  - c. „*Kdybys znala*“ - klíčová fráze v otočení hovoru (v10) vede k obrácení rolí a vyústí v prosbu o vodu ze strany ženy (v15)
  - d. Ježíš v pozici rabína přikazuje ženě, aby zavolal svého muže (v16)
  - e. žena mluví pravdu o tom, že muže nemá (v17)
  - f. Ježíš v pozici proroka ví a zná, jak na tom žena je (v18)
  - g. žena využívá jeho prorockých schopností a chce vědět, jak se modlit správně (v20), na což ji Ježíš rád odpoví (v24)
  - h. pohled ženy se stočí na eschatologický příchod Mesiáše (Krista) na což Ježíš reaguje slovy: „*to jsem já*“ (v25-26)
4. Reakce učedníků a rozhovor o misii mezi (v27-39)
  5. Svědectví ženy (v28-30)
  6. Uvěření zástupů (v39-42)

Výkladové poznámky

- Popularita Ježíše v Judsku roste, jeho hodina ještě nenastala, proto vyklízí pole, aby se rozruch, způsobený zájmem zástupů o něj, utišil. Ježíš odchází do ústraní z vlastní iniciativy sotva se dozví, že se farizeové doslechli o jeho křestní popularitě
- Redakce Janova listu dementuje to, co se říkalo, totiž, že Ježíš křtí. Popírá to proto, aby lidé pokřtění samotným Kristem neměli větší vážnost než ti, co byli pokřtění učedníky nebo jinými křesťany.
- Způsob služebníka, který na sebe Kristus vzal, se názorně projevuje v jeho rozhovoru se samařskou ženou u Jákobovy studny poblíž města Sychar. Debata je o vodě a o žízni. Ale je slyšet skrytý podtext o naplnění života. O vodě, po které se nežízni. Obyčejný rozhovor. Debata u studny. U nejběžnější činnosti, jakou lidé ve starověku dělali. Žena šla pro vodu. Asi tak, jako když se dnes nakupuje v samoobsluze. Jako když se člověk dnes zastaví na autobusové stanici, abyste počkal, než přijede autobus ... Ježíš a žena. Obyčejná žena. Zaměstnaná žena. Žena v domácnosti. Žena při pilné práci ... Jde pro vodu, potká poutníka a ten ji prosí, aby vytáhla vodu ze studny i pro něho – že má žízeň. Nic neobvyklého, nic mimořádného, ale závěr příběhu? Úchvatný a překvapující! Z krátké zastávky u studny je nakonec dvoudenní zdržení. Desítky oslovených a vnitřně proměněných lidí. Znovuzrozená žena nevalné pověsti a to vše ve městě, kterému se pravověrný Žid z dálky vyhnul. Koho by to napadlo. Obyčejná studna, obyčejná voda a obyčejná zastávka.
- Ježíš mluví se ženou o žízni lidské duše. O prázdnotě lidského nitra. Ta se podobá té biologické žízni a může mít nejrůznější podoby. Je mnoho lidí, kterým něco schází, kteří když se doslechnou o Ježíši, začnou mít žízeň. Samařská žena během rozhovoru dostává žízeň. Ne po vodě z Jákobovy studně, ale po té, o níž mluví Ježíš. Neví, jak se má zeptat. Je to příliš abstraktní rozhovor na její jednoduché myšlení. Ale chce s Ježíšem mluvit. A padají bariéry. Jedna za druhou. Po chvíli už nevadí, že je Žid (Židé se se Samařany nestýkali) a za další chvíli nevadí ani to, že

je muž (cizí muži na cestách si nepovídali se ženami s cizími ženami) a najednou nevádí už ani to, že Ježíš je vzdělaný a zatímco tato žena asi neuměla číst ani psát (padá bariéra vzdělání).

- Ženě osoba Ježíš přestává vadit, a když ji vyzve, aby přivedla svého muže, odpoví pravdivě. A když Ježíš hrábne do její minulosti, odpoví věcně otázkou, která ji leží už delší dobu na mysli: „*Kde se modlit*“. Nejde o úhybný manévr, aby se nemuselo mluvit o jejích předchozích vztazích, ale jde o ženu, která se v tu chvíli cítí bezpečně, protože ji Ježíšova přítomnost neponižuje, Jeho slova ji neuráží a jeho zájem ji není nepřijemný. Toho Ježíš docílil pozicí služebníka, poutníka, který začíná prosbou o vodu.
- Fráze: „*Kdybys znala, co dává Bůh*“ podnítl ženskou zvědavost a mužské uznání, že vlastně neví, co Bůh dává. Pomyslí si asi toto: „*A proč bych to, co dává Bůh, nemohla mít i já*“ *Vždyť to ani pořádně neznám. Chodím na tuto horu modliteb, kde moji předkové uctívali Boha, umím se modlit, ale to, co On nabízí, to vlastně ani pořádně neznám. A proč bych nepožádala tohoto cizince, který nabízí, tu vodu, po níž se nežízní na věky, aby mi ji dal!*“
- Nakonec rozhovoru žena chce znát, která modlitba a kde je ta pravá a vyhlíží ke Kristu, aniž by věděla, že s ním mluví.
- Když zazní Ježíšovo přímé: „*Já jsem Kristus*“ jde zpátky do města, už je jí jedno, že nemá v městě valnou pověst. Svolává lidi a říká: „*Pojďte se podívat na toho, který mi řekl, co jsem dělala a kdo jsem. Pojďte se podívat na toho, který mě zná. Na toho, který mě tak dobře zná!*“ Setkání s Kristem člověka vždycky změní. Vede k pokoře, které přestává vadit to, co bylo, a která svědčí o tom, co bude.
- Ježíšův rozhovor s učedníky o poli připraveném ke žni (o srdcích Sychařanů k přijetí Krista) je vyučováním o tom, jak mají dělat misii.
- Z krátké zastávky za účelem doplnění zásob je nakonec dvoudenní pobyt a mnoho těch, kteří v Krista uvěří.

Podněty k zamyšlení

- Zamyslete se nad pokojem, který z rozhovoru vystupuje. Žena se cítí bezpečně a otevírá své nitro, ptá se na touhy svého srdce a vyznává svůj výhled k Mesiáši. Proč tomu tak je?
- Položte si otázku, zda jsou naše rozhovory o duchovních věcech stejně tak bezpečné pro naše posluchače.
- Zjistěte příčiny, kvůli kterým se v rozhovorech nedostaneme ke zpovědním tématům a k touze po tom, co uspokojí žíznivou duši. Co dnes lidem vadí na postoji církve a křesťanů?
- Přemýšlejte o svém zákonictví. Přemýšlejte o své pýše. Přemýšlejte o svém náboženském pokrytectví. A to na podkladě postoje Ježíše při tomto rozhovoru u studny.